

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem ve věci

žalobce: **Ch. O. U**, nar.,
státní příslušností Nigérie,

zastoupeného Mgr. Markem Sedlákem, advokátem,
sídlem Milady Horákové 1957/13, Brno,

proti
žalovanému: **Ministerstvo zahraničních věcí ČR**,
sídlem Hradčanské náměstí 5, Praha 1,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 8. 2024, č. j. 304813-2/2024-MZV/VO,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

- Žalobce se podanou žalobou domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto, že rozhodnutí Velvyslanectví ČR v Abuji ze dne 20. 6. 2024 o zamítnutí žádosti o krátkodobé vízum č. X podané dne 6. 5. 2024, je v souladu s § 20 odst. 5 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

2. Žalobce namítl, že byl zkrácen na svých procesních právech tím, že jeho právnímu zástupci žalovaný po vydání rozhodnutí správního orgánu I. stupně neumožnil nahlédnout do správního spisu, ačkoli to právní zástupce výslovně požadoval z důvodu vyhotovení opravného prostředku. Žalovaný toto odmítl a opravný prostředek proto nemohl zástupce doplnit. Rozhodnutí je nezákonné a je také nepřezkoumatelné, neboť žalovaný se k žalobcově žádosti o nahlédnutí do spisu nevyjádřil. Žalobce dále namítl, že rozhodnutí správního orgánu I. stupně bylo doručeno přímo jemu, a nikoli jeho právnímu zástupci. Proto z hlediska právní úpravy [§ 34 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, (dále jen „správní řád“)] na rozhodnutí hledí, jako by doposud nebylo vydáno ani doručeno. Žalobce přesto z opatrnosti podal opravný prostředek. Žalobce dodal, že žalovaný k tomu uvedl, že o existenci rozhodnutí správního orgánu I. stupně byl právní zástupce informován písemně dne 24. 6. 2024 s tím, že rozhodnutí bylo dne 28. 6. 2024 předáno zmocněnci žalobce. Doklady o těchto skutečnostech mají být součástí správního spisu. Žalobce uvedl, že se k této argumentaci nemůže vyjádřit, protože mu nebylo umožněno nahlédnout do správního spisu.
3. Žalobce dále namítl, že v rámci opravného prostředku namítal, že správní orgán I. stupně ve svém rozhodnutí shrnul obsah některých podkladů pro vydání rozhodnutí, avšak není zřejmé, jak tyto podklady a důkazy hodnotil samostatně i ve vzájemných souvislostech. Rozhodnutí správního orgánu I. stupně však musí obsahovat náležitosti ve smyslu § 68 odst. 3 správního řádu. To platí bez ohledu na to, že řízení o žádosti o krátkodobé vízum se jinak řídí Vízovým kodexem. Správní orgán I. stupně v závěru rozhodnutí konstatoval, že manželství uzavřené žalobcem vyhodnotil jako účelové, nepopsal však, jak k tomuto závěru došel. Na tuto argumentaci žalovaný nereagoval, proto i v tomto ohledu je rozhodnutí nepřezkoumatelné. Žalovaný v napadeném rozhodnutí obsáhle uvedl vlastní úvahy ohledně manželství žalobce a jeho údajné účelovosti. Tyto úvahy však opřel i o podklady, ke kterým neměl právní zástupce přístup, když mu nebylo umožněno nahlédnutí do spisu.
4. Žalobce též namítl, že v rámci opravného prostředku namítal, že žalobci bylo vyčteno, že nedodal zastupitelskému úřadu další podpůrné dokumenty. K tomu namítal, že právní zástupce obdržel neformální cestou (emilem) od správního orgánu I. stupně požadavek na doplňující dokumenty. Tento však nebyl doručen právnímu zástupci do datové schránky, neobsahuje odkaz na žádnou právní úpravu na základě které by byl žalobce povinen uvedené dokumenty poskytovat, email neměl ani žádnou zákonem předpokládanou formu, jako je usnesení, výzva. Žalovaný reagoval tím, že na řízení o žádosti o schengenské vízum se vztahuje Vízový kodex a zákon o pobytu cizinců, podle § 168 zákona o pobytu cizinců se na řízení o udělení krátkodobého víza nepoužije část druhá a třetí správního řádu. Podle žalobce však bylo potřeba postupovat podle § 154 správního řádu, na které odkazuje § 177 odst. 2 téhož zákona. Tedy pokud například Vízový kodex ani zákon o pobytu cizinců nemají zvláštní úpravu doručování žadateli, který je právně zastoupen v řízení o krátkodobém vízu, je třeba přiměřeně použít obecná ustanovení správního řádu.
5. Další námitka žalobce se týká provedené pobytové kontroly. Rovněž k té měl namítat již v opravném prostředku, že zastupitelský úřad nemá podle zákona o pobytu cizinců ani podle Vízového kodexu pravomoc provádět pobytové kontroly. Není zřejmé kdo, na základě jaké právní úpravy a jakým způsobem pobytovou kontrolu prováděl a jakým způsobem z ní vyplynulo, že žalobcova manželka v nemovitosti nikdy nebydlela a nevlastnila ji. Pokud při této pobytové kontrole byly prováděny nějaké výsledky či podobné úkony, měl být o nich

právní zástupce vyrozuměn, aby se jich mohl účastnit, neboť je to právem žadatele podle § 4 odst. 3 správního řádu.

6. V oprávném prostředku měl žalobce také namítat, že žalovaný uvedl, že zastupitelský úřad žalobce s dostatečným časovým předstihem informoval o konání paralelního pohovoru prostřednictvím právního zástupce, a to dne 4. 6. 2024. Pozvánka na pohovor byla zaslána prostřednictvím emailu právnímu zástupci i žalobci. K tomu žalobce namítl, že k pohovoru nemůže být předvoláván prostřednictvím advokáta, protože v případě, že žadatel je povinen v řízení něco osobně vykonat, je třeba předvolánku podle § 34 odst. 2 správního řádu zaslat přímo i žadateli. Na emailové pozvánce doručené advokátovi navíc není uvedeno, že by měl žalobce o konání pohovoru vyrozumět. Žalobce dále uváděl, že jemu osobně žádná pozvánka k pohovoru doručena nebyla, pokud žalovaný uvádí, že přímo žalobci byla informace zaslána dne 4. 6. 2024, pak dané lze ověřit pouze ze správního spisu.
7. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. K námitce, že rozhodnutí je nezákonné a nepřezkoumatelné, jelikož právnímu zástupci nebylo umožněno nahlédnout do správního spisu, uvedl, že žalobce pro toto tvrzení neposkytl důkazy ani popis, jak se mělo toto pochybení žalovaného skutkově odehrát. V řízení předcházejícím vydání napadeného rozhodnutí právní zástupce spojil žádost o nové posouzení víza s žádostí o nahlédnutí do spisu, což není obvyklý postup. Žalovaný měl za to, že tímto spojením právní zástupce pouze indikoval svůj zájem o budoucí schůzku u žalovaného za účelem nahlédnutí do spisu, k čemuž si standardním způsobem sjedná termín schůzky. Sám právní zástupce tak v minulosti mnohokrát postupoval a do spisů po sjednání schůzky u žalovaného nahlížel. Šlo o řízení o žádosti, tj. na návrh, proto bylo v zájmu žalobce, aby aktivně kontaktoval žalovaného, což však neučinil, pouze svůj zájem o nahlížení obecně deklaroval. Spis byl u žalovaného k dispozici k nahlédnutí. Rozhodnutí není podle žalovaného nezákonné ani nepřezkoumatelné. Tvrzení, že žalobci nezbylo než v rámci žaloby opakovat argumentaci z oprávného prostředku, není pravdivé. Žalobce své teze rozvinul i ve vztahu k rozhodnutí druhostupňového orgánu.
8. K námitce, že prvostupňové rozhodnutí bylo chybně doručeno přímo žalobci, a nikoli jeho právnímu zástupci, žalovaný sdělil, že způsob doručení byl vysvětlen v napadeném rozhodnutí. ZÚ Abuja dne 24. 6. 2024 písemně informoval právního zástupce a rovněž i žalobce, o tom, že o vízové žádosti bylo rozhodnuto. Současně s tím jej rovněž řádně poučil, jakými prostředky je možné formulář rozhodnutí společně se žalobcovým cestovním pasem možné obdržet. Pravděpodobně proto, že spolu s rozhodnutím o zamítnutí se vrací žadateli i cestovní pas (tedy úkon, který právní zmocněnec nemohl pro žalobce vykonat), žalobce k převzetí rozhodnutí a cestovního pasu zmocnil dalšího zmocněnce. Rozhodnutí i cestovní pas žalobce byly pak ze strany ZÚ Abuja dne 28. 6. 2024 tomuto zmocněnci předány. Písemné sdělení i potvrzení o převzetí zamítacího formuláře je součástí spisu.
9. K námitce, že žalovaný nereagoval na argumentaci ve vztahu k § 68 odst. 3 správního řádu, žalovaný uvedl, že na rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza nelze klást nároky obsažené v § 68 odst. 3 správního řádu. Žalovaný však dodal, že si uvědomuje, že to neznamená, že by rozhodnutí nemuselo být dostatečně odůvodněno, prvostupňové i napadené rozhodnutí byly odůvodněny v dostatečné míře.
10. K námitce ohledně požadavku na dodání dalších dokumentů žalovaný uvedl, že do velké míry neformální způsob komunikace je v řízení o udělení krátkodobého víza standardní a

vynucen celou řadou okolností, v neposlední řadě jde o proces který je aplikován konzuláty 29 schengenských států, z nichž každá má svoje správní řízení a procesy a tyto konzuláty se nacházejí a zprostředkovávají podání žádosti o krátkodobá víza po celém světě ve celé jeho nejenom správně-právní rozmanitosti. Žalovanému není známo, jak by si žalobce formálnější a oficiálnější sdělení o nutnosti předložení dalších podpůrných dokumentů třeba právě v Nigérii představoval. Řízení před zastupitelským úřadem je méně formální. Tato určitá neformálnost také prakticky nutná a důvodná z hlediska mezinárodněprávního postavení zastupitelského úřadu v přijímací zemi. Zastupitelský úřad nemůže na území cizího státu jednotlivce formálně předvolávat či nechat účastníka, resp. svědka, předvést ani používat vůči nim jakékoliv donucovací prostředky ani jimi hrozit. Zastupitelský úřad ani nemůže nikomu přikázat, aby něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco strpěl, anebo zajistil věc. Takové postupy by byly v rozporu se zásadou suverenity přijímacího státu. Zastupitelský úřad nemá na území přijímacího státu k dispozici žádné mocenské nástroje. Navíc je zastupitelský úřad v některých aspektech vázán i právními předpisy přijímacího státu. Mantinely, ve kterých se může pohybovat, jsou obecně vytyčeny v čl. 5 Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích. V daném kontextu je směrodatná zejména problematika provádění důkazů - viz článek 5 písmeno j) VÚKS. Soulad s právem přijímacího státu zdůrazňuje též ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 150/2017 Sb., o zahraniční službě a o změně některých zákonů. Zastupitelský úřad má postavení správního orgánu sui generis, který vykonává konzulární činnosti, resp. konzulární funkce. Vrchnostenské postavení samotného zastupitelského úřadu je ve správním řízení výrazně potlačeno. Potlačení vrchnostenského postavení zastupitelského úřadu tak přirozeně vede k nutnosti méně formálního přístupu v konzulární a vízové praxi. K tomu žalovaný poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Azs 410/2017 ze dne 7. 6. 2018. Emailová komunikace byla vedena s žalobcem i právním zástupcem. Žalobce proti komunikaci emailem také nic nenamítal, šlo o efektivní alternativu. K tomu poukázal žalovaný na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 312/2017-35 ze dne 23. 2. 2018.

11. Ve vztahu k provedené pobytové kontrole v místě deklarovaného bydliště manželky žalovaný uvedl, že žalobce opět namítl, že žalovaný právnímu zástupci neumožnil nahlédnout do spisu a opravný prostředek podrobněji odůvodnit, námitka je však lichá. K námitce ohledně rozporu způsobu pozvání k pohovoru žalovaný opět poukázal na nevrchnostenské postavení zastupitelského úřadu v teritoriu cizí svrchované země, zastupitelský úřad nemůže formálně předvolávat ani občany cizího státu k provedení výsledku. K tomuto jednání nedisponuje jakoukoli zákonnou pravomocí. Na to taktéž pamatuje i Vízový kodex, a proto ve vízovém řízení nepoužívá výraz „výslech“, nýbrž méně formální a méně autoritativní výraz „pohovor“, o kterém se žadatel v praxi všech členských zemí EU pouze písemně vyrozumívá. Je v diskreci žadatele, zda se rozhodne poskytnout svoji součinnost v rámci vízového řízení, které se vede na zastupitelském úřadě v zahraničí, anebo se tohoto úkonu rozhodne neúčastnit. Zastupitelský úřad nedisponuje žádnými donucovacími prostředky, kterými by byl schopen si jeho účast na pohovoru jakkoli dále vynucovat. Na termín pohovoru byl písemně pozván žalobce, vyrozuměn byl i právní zástupce. Námitka žalobce je lichá, písemná informace ohledně konání paralelního pohovoru nebyla zaslána pouze právnímu zástupci žadatele, ale i žalobci, a to již dne 4. 6. 2024.
12. Žalovaný shrnul, že v případě žalobce bylo prokázáno nenaplnění tzv. pozitivních kritérií. Konkrétně bylo v první řadě zjištěno, že by žalobce bez problému sám nezískal právo

pobytu, tj. bez existence občanky EU v postavení jeho manželky. Vztah žalobce s manželkou před a ani po uzavření sňatku netrval/netrvá dlouhou dobu. Konkrétně se žalobce se svojí manželkou od roku 2019 až do doby přijetí žádosti o krátkodobé vízum dne 6. 5. 2024 osobně ani jednou nesetkali. Manželé doposud nikdy nesdíleli společnou domácnost, a to před ani po uzavření sňatku, a společně neuzavřeli (vyjma sňatku) žádný jiný právní či finanční závazek. Z důvodu, že nebylo naplněno žádné z pozitivních kritérií, které by mohly osvědčit, že zneužití práva Společenství je nepravděpodobné, začal se žalovaný zabývat i souborem tzv. negativních kritérií. Žalovaný má za to, že v případě žalobce dostatečně prokázal naplnění několika negativních kritérií. Bylo prokázáno, že se žalobce se svou manželkou neshoduje na několika důležitých osobních informacích. Manželé nedisponují společnými plány do budoucna. Mezi žalobcem a jeho manželkou existuje jazyková bariéra a nedisponují společným komunikačním jazykem.

13. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán [(§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“)], při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
14. Podle § 180e odst. 2 zákona o pobytu cizinců *žádost o nové posouzení důvodů podle odstavce 1 podává cizinec u správního orgánu, který rozhodnutí vydal, písemně ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o neudělení víza, zrušení platnosti krátkodobého víza nebo prohlášení krátkodobého víza za neplatné nebo ode dne, kdy mu byl odepřen vstup na území; podání žádosti nemá odkladný účinek. Pokud sdělení nebylo možné cizinci doručit, počíná lhůta pro podání žádosti běžet dnem, který následuje po uplynutí 180 dnů ode dne podání žádosti o vízum.*
15. Podle § 180e odst. 3 zákona o pobytu cizinců *žádost o nové posouzení důvodů podle odstavce 1 musí obsahovat údaje o tom, kdo ji podává, a v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo. Důvodem žádosti nemohou být skutečnosti, které cizinec nedoložil nebo neuvedl v žádosti o udělení víza nebo v souvislosti s odepřením vstupu na území.*
16. Podle § 180e odst. 6 zákona o pobytu cizinců *Ministerstvo zahraničních věcí posuzuje soulad důvodů neudělení krátkodobého víza, zrušení platnosti krátkodobého víza nebo prohlášení krátkodobého víza za neplatné, o kterých rozhodl zastupitelský úřad, s důvody stanovenými přímo použitelným právním předpisem Evropské unie. Ministerstvo zahraničních věcí dále posuzuje soulad důvodů zrušení platnosti krátkodobého víza uděleného cizinci, který na území požívá příslušných výsad a imunit, s důvody stanovenými přímo použitelným právním předpisem Evropské unie, a jde-li o rodinného příslušníka občana Evropské unie, s důvody uvedenými v § 20 odst. 5. V rámci nového posuzování souladu důvodů neudělení krátkodobého víza je Ministerstvo zahraničních věcí povinno vyžádat si závazné stanovisko policie v případech, kdy důvodem jeho nevydání bylo nesouhlasné stanovisko policie; policie vydá stanovisko bezodkladně.*
17. Podle čl. 32 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 810/2009 ze dne 13. 7. 2009, (dále jen „vízový kodex“) *aniž je dotčen čl. 25 odst. 1, žádost o udělení víza se zamítne: a) pokud žadatel i) předloží cestovní doklad, který je padělaný, napodobený nebo pozměněný, ii) nezduvodní účel a podmínky předpokládaného pobytu, iii) neprokáže dostatečné finanční prostředky jak na obživu po dobu předpokládaného pobytu, tak na návrat do země původu nebo jeho bydliště nebo na průjezd do třetí země, ve které je zaručeno jeho přijetí, nebo neprokáže, že je schopen si tyto prostředky opatřit legálním způsobem, iv) během stávajícího šestiměsíčního období*

již tři měsíce pobýval na území členských států na základě jednotného víza nebo víza s omezenou územní platností, v) je osobou, na niž je v SIS veden záznam pro účely odeprání vstupu, vi) je považován za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví ve smyslu čl. 2 bodu 19 Schengenského hraničního kodexu nebo pro mezinárodní vztahy kteréhokoli z členských států, zejména pokud je na něj ve vnitrostátních databázích členských států veden záznam pro účely odeprání vstupu ze stejných důvodů, nebo vii) neprokáže, že má uzavřeno dostatečné a platné cestovní zdravotní pojištění, pokud se na něj tato povinnost vztahuje, nebo b) existují-li důvodné pochybnosti, pokud jde o pravost podpůrných dokladů předložených žadatelem nebo pokud jde o pravdivost jejich obsahu, o spolehlivost prohlášení učiněných žadatelem nebo pokud jde o jeho úmysl opustit území členských států před skončením platnosti víza, o které žádá.

18. Podle čl. 32 odst. 2 vízového kodexu rozhodnutí o zamítnutí a důvody, na nichž se zakládá, se oznámí žadateli prostřednictvím standardního formuláře uvedeného v příloze VI.
19. Podle čl. 32 odst. 3 vízového kodexu žadatelé, kterým byla žádost o udělení víza zamítnuta, mají právo na odvolání. Odvolání se podává proti členskému státu, který přijal konečné rozhodnutí o žádosti, a v souladu s vnitrostátním právem tohoto členského státu. Členské státy poskytnou žadatelům informace týkající se postupu, který je třeba při odvolání dodržet, jak je stanoveno v příloze VI.
20. Žalobce namítl, že rozhodnutí správního orgánu I. stupně bylo doručeno přímo žalobci, a nikoli jeho právnímu zástupci, proto se na něj dle žalobce hledí, jako by nebylo vydání ani doručeno. Žalobce dále poukázal na to, že žalovaný k tomu sdělil, že o existenci rozhodnutí správního orgánu I. stupně byl právní zástupce informován písemně dne 24. 6. 2024 s tím, že rozhodnutí bylo dne 28. 6. 2024 předáno jinému zmocněnci. Doklady o těchto skutečnostech měly být součástí správního spisu. V této souvislosti právní zástupce uvedl, že mu nebylo umožněno nahlédnout do spisu.
21. K této námitce soud uvádí, že řízení ve věci žádosti o krátkodobé vízum je řízením specifickým, kdy se na něj nevztahují natolik přísné požadavky jako na standardní správní řízení. Soud poukazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2025, č. j. 7 Azs 342/2024 – 25, ve kterém připomněl, že: „Při posuzování věci je nutné mít na paměti také specifika řízení před zastupitelskými úřady, jak vyplývá například z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2025, č. j. 1 Azs 298/2024-68: „Kasační soud ve své judikatuře opakovaně zohledňuje specifickou situaci řízení v ‚konzulárních‘ podmínkách (viz rozsudek ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017-96). Správní úřad při výkonu své pravomoci v zahraničí nemá stejné technické a personální možnosti jako správní úřady na území České republiky a jeho provoz je podstatně nákladnější než provoz tuzemských správních úřadů (viz rozsudek ze dne 23. 2. 2018, č. j. 5 Azs 312/2017-33).“ Je totiž třeba i v praktické rovině respektovat výluky v § 168 zákona o pobytu cizinců, že se na řízení dle § 180e nepoužijí ustanovení části druhé a třetí správního řádu. V takovém případě se dle § 177 odst. 2 správního řádu při provádění úkonů postupuje obdobně podle části čtvrté. Na druhou stranu však ani v případě tohoto specifického řízení není možné zcela rezignovat na odůvodnění postupu správních orgánů. Lze plně souhlasit s Krajským soudem v Praze, který v rozsudku ze dne 23. 4. 2018, č. j. 45 A 102/2016-23, č. 3755/2018 Sb. NSS, uvedl: „Na rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza nelze klást nároky vyžadované § 68 odst. 3 a § 89 správního řádu, přesto je nezbytné, aby rozhodnutí, jímž se nově posuzují důvody neudělení tohoto víza, obsahovalo dostatečně konkrétní právní i skutkové důvody, pro něž ministerstvo rozhodlo tak, že krátkodobé vízum opět neudělilo. To platí jak ve vztahu k žádosti rodinného příslušníka občana Evropské unie, tak ve vztahu k žádosti ostatních cizinců.“ Povinnost zdůvodnit zamítnutí žádosti o neudělení krátkodobého víza dovodil Nejvyšší

správní soud i v případech, kdy žadatel představuje hrozbu ve smyslu čl. 32 odst. 1 písm. a) bod vi) vízového kodexu (rozsudek ze dne 15. 3. 2022, č. j. 4 Azs 323/2021-47). Rozhodnutí tak musí dostát elementárním požadavkům na jeho obsah, tak, aby je mohly správní soudy přezkoumat (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 3. 2020, č. j. 10 Azs 375/2019-39; podobně např. rozsudky ze dne 21. 12. 2011, č. j. 5 Ans 5/2011-221, č. 2544/2012 Sb. NSS; ze dne 4. 7. 2013, č. j. 1 Ans 9/2013-39, č. 2973/2014 Sb. NSS, body 20 a násl.; ze dne 31. 10. 2013, č. j. 9 As 92/2013-41; a ze dne 29. 10. 2015, č. j. 5 Azs 89/2015-30).“

22. Citované závěry jsou použitelné v nyní projednávané věci, kdy rovněž platí, že se na toto řízení nevztahovala natolik formální požadavky. Na rozhodnutí ve věci krátkodobého víza se ve smyslu § 168 odst. 1 zákona o pobytu cizinců nevztahuje část druhá a třetí správního řádu. Ze spisu skutečně neplyne, že by prvostupňové rozhodnutí bylo doručeno právnímu zástupci žalobce, nicméně opravný prostředek (resp. žádost o nové posouzení víza) byl podán. Ze žaloby neplyne, že by vadou doručení vznikla žalobci skutečná újma spočívající v odepření práva na opravný prostředek. Pouze vada rozhodnutí nebo řízení je způsobilá ovlivnit zákonnost rozhodnutí, a tedy i založit důvod pro zrušení rozhodnutí. Z obsahu opravného prostředku vyplývá, že žalobce rozhodnutí k dispozici měl a uplatnil proti němu své námitky. Vzhledem k tomu, že žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza se argumentačně odkazovala na obsah prvostupňového rozhodnutí, musel být právnímu zástupci jeho obsah znám. Vadou v doručení tak žalobci nevznikla skutečná újma na jeho právech ve správním řízení.
23. K žalobní námitce ohledně neumožnění nahlédnout do správního spisu soud znovu uvádí, že případná vada odepření práva nahlížet do spisu bude vést ke zrušení rozhodnutí jen tehdy, pokud taková vada řízení odepře účastníkovi právo na spravedlivý proces a žaloba specifikuje konkrétní odepřenou složku práv na spravedlivý proces, jež mohl mít vliv na zákonnost rozhodnutí (např. účastník v důsledku neseznámení s obsahem určitého podkladu nemohl namítat včas a řádně rozhodné okolnosti, které by popřely závěry plynoucí z daného podkladu). Obvykle takové námitky budou ve střetu se zásadou koncentrace, neboť následně je účastník obvykle s obsahem podkladu „nepřímo“ seznámen prostřednictvím závěru správního orgánu, tudíž může proti obsahu podkladu, resp. jeho výkladu uplatnit věcné námitky v odvolacím řízení nebo i v řízení soudním. Takto žalobce nepostupoval, jestliže v žalobě konkrétně neuvedl, jak bylo konkrétně zasaženo do jeho práva na spravedlivý proces v důsledku odepření nahlížení do spisu, což žalobce v žalobě neučinil. Bylo by bez reálného účinku, kdyby soud napadené rozhodnutí zrušil a správnímu orgánu uložil povinnost seznámit účastníka s podklady, aniž by dané mělo jakýkoliv vliv na nové právní postavení účastníka, kromě toho že by se správní řízení prodloužilo. Již z tohoto důvodu je tato námitka nedůvodná.
24. Soud k tomu uvádí, že ve správním spise není založena žádost o nahlédnutí do spisu ani jakákoli reakce na ni. Vzhledem k vyjádření žalovaného, který uvedl, že žádost o nahlížení podal žalobce spolu s žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza, tomu tak zřejmě bylo.
25. V rozsudku č. j. 1 Azs 298/2024 – 68 ze dne 25. 2. 2025 se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou, zda žadateli o vízum náleží právo nahlédnout do spisu, přičemž dospěl k závěru, že nikoli. Soud mj. uvedl: *„Nejprve je třeba připomenout, že právo nahlížet do spisu upravuje § 38 správního řádu; toto ustanovení přitom systematicky spadá do části druhé správního řádu a upravuje obecná ustanovení o správním řízení. Dle § 168 zákona o pobytu cizinců platí, že „ustanovení částí druhé a třetí správního řádu se nevztahují na řízení podle § 9 (s výjimkou řízení*

podle § 9 odst. 4), § 10, § 19 odst. 1, § 20, 30, 31a, 32, 33, 36, § 38 odst. 1, § 40, 41, § 42g odst. 7 až 11, § 49, 50, 52, 117, § 122 odst. 1 a 2, § 123a, § 135 odst. 3, § 148, 154, § 155 odst. 1, § 180, 180b, 180d, 180e a 180h“. (...) Podle § 177 odst. 2 správního řádu dále platí, že „v případech, kdy správní orgán provádí úkony, na které se nevztahují části druhá a třetí tohoto zákona, postupuje obdobně podle části čtvrté.“ (...) Kasační soud ve své judikatuře opakovaně zohledňuje specifickou situaci řízení v „konzulárních“ podmínkách (viz rozsudek ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017 - 96). Správní úřad při výkonu své pravomoci v zahraničí nemá stejné technické a personální možnosti jako správní úřady na území České republiky a jeho provoz je podstatně nákladnější než provoz tuzemských správních úřadů (viz rozsudek ze dne 23. 2. 2018, č. j. 5 Azs 312/2017 - 33). Tuto skutečnost promítl zákonodárce do shora shrnuté právní úpravy, ve které zásadním způsobem odlišil „proces“ vedoucí k vyřízení žádosti stěžovatelky od „klasického“ správního řízení vedeného dle části druhé a třetí správního řádu. Je třeba zdůraznit, že v rámci nového posouzení věci (dle § 180e zákona o pobytu cizinců) právní úprava uvedená v § 168 zákona o pobytu cizinců výslovně vylučuje použití ustanovení spadající do části druhé a třetí správního řádu, zde tedy především upravující právo nahlížet do spisu. (...) Kasační soud tak uzavírá, že jak vyplývá z § 168 zákona o pobytu cizinců, stěžovatelce právo na nahlížení do správního spisu ve smyslu § 38 správního řádu jako takové nenáleží.“

26. V citovaném rozsudku soud také dále navázal, že: „dle § 177 odst. 1 správního řádu „základní zásady činnosti správních orgánů uvedené v § 2 až 8 se použijí při výkonu veřejné správy i v případech, kdy zvláštní zákon stanoví, že se správní řád nepoužije, ale sám úpravu odpovídající těmto zásadám neobsahuje“. Z výše uvedených zásad lze dovodit, že správní orgány mají povinnost vždy postupovat vůči veřejnosti otevřeně a vstřícně (§ 4 odst. 1 a § 8 odst. 2 správního řádu) (náleží ÚS sp. zn. III. ÚS 3339/20, body 62 a 66; či rozsudek NSS ze dne 28. 11. 2018, č. j. 9 As 257/2017 - 46, bod 35). Konkrétně pak v úvahu přichází zejména § 2 odst. 4 správního řádu, podle kterého „[s]právní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu“. Zde Nejvyšší správní soud přihlédl k tomu, že na žádost stěžovatelky ze dne 6. 3. 2024 o nahlédnutí do spisu reagoval zastupitelský úřad téměř obratem a dne 8. 3. 2024 jí nabídl pořízení elektronické kopie spisu, čehož však následně nevyužila. Za situace, ve které zastupitelský orgán v rámci zásady dobré správy, konkrétně zásady vstřícnosti, nabídl žadatelce pořízení kopie spisové dokumentace, ba dokonce v elektronické podobě (kterou následně mohla sama velice jednoduše přeposlat svému právnímu zástupci), kasační soud neshledal, že by takový postup byl rozporný se základními zásadami činnosti správních orgánů nebo jinak nedostatečný. Kasační argumentace stran potřebnosti práce právního zástupce stěžovatelky s „ručně psanými poznámky ve spise, obálkami apod.“ je zcela účelová, nedůvodná a zjevně bez vlivu na zákonnost napadeného rozhodnutí. Ostatně ani poté, co právní zástupce do požadovaného spisu nahlédl, žádnou konkrétní argumentaci v tomto duchu v žalobě, ani následně v kasační stížnosti, nepředestřel. Se stěžovatelkou však lze dílem souhlasit v tom, že žalovaný nepostupoval zcela správně, jestliže na její druhou žádost o nahlédnutí do spisu nijak nereagoval. Lze si sice představit, že by bylo vhodnější, aby ji informoval o nemožnosti vyhovění její žádosti o posečkání s vydáním rozhodnutí do doby dalšího doplnění její žádosti o nové posouzení navázané na nahlédnutí do spisu (stejně jako to učinil v případě její první žádosti). Nejedná se však v nyní souzené věci o vadu, která by mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.“
27. V nyní projednávané věci žalovaný dle svého vysvětlení spoléhal na znalost právního zástupce žalobce o tom, jak obvykle postupovat, pokud jde o žádost o nahlížení do spisu, kdy bylo poukázáno na to, že obvykle typicky právní zástupce žádá i o konkrétní termín

schůzky. Žalovaný tak na žádost o nahlížení do spisu nijak nereagoval, což NSS v citované věci označil jako nedostatečnou vstřícnost žalovaného. NSS danou vadu neshledal jako natolik vážnou, aby byla sama o sobě důvodem pro zrušení rozhodnutí.

28. Žalobce dále namítl, že podle § 68 odst. 3 správního řádu musí rozhodnutí správního orgánu obsahovat označení podkladů pro vydání rozhodnutí, úvahy při jejich hodnocení a závěry, které musí přezkoumatelně a srozumitelně z těchto úvah vyplývat. To platí bez ohledu na to, že řízení o žádosti o krátkodobé vízum se jinak řídí Vízovým kodexem. Dle žalobce správní orgán I. st. pouze zcela obecně zmínil, že dospěl k závěru o účelovém manželství, aniž by však tyto úvahy dostatečně vysvětlil.
29. Soud souhlasí s žalobcem, že ve smyslu citované judikatury je přes již zmíněnou neformálnost řízení o žádosti o nové posouzení ve věci krátkodobého víza nezbytné, aby výsledné rozhodnutí bylo dostatečně a přesvědčivě odůvodněno. Musí být odpovídajícím způsobem vysvětleno, z jakého důvodu správní orgán došel ke svým závěrům. Totéž platí i pro druhostupňové rozhodnutí. Na rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza nelze klást nároky obsažené v § 68 odst. 3 a § 89 správního řádu, což plyne zejména z § 168 odst. 1 zákona o pobytu cizinců, jenž vylučuje aplikaci druhé a třetí části správního řádu na v něm uvedená řízení. Tato skutečnost nicméně neznamená, že by rozhodnutí nemuselo být dostatečně odůvodněno. Nejvyšší správní soud například v rozsudku ze dne 21. 12. 2011, č. j. 5 Ans 5/2011-221, uvedl, že „*povinnost správního orgánu sdělit neúspěšnému žadateli důvody neudělení víza odpovídá nárokům, které jsou na postup správního orgánu kladeny v souvislosti s povinností respektu k ústavou zaručeným právům a zákazem diskriminace a libovůle při výkonu zákonem svěřené působnosti. Neúspěšný žadatel má legitimní právní zájem na tom, aby mu byly důvody neudělení víza sděleny. Toto sdělení totiž může mít zásadní význam pro jeho další úvahy o tom, zda lze shledané nedostatky odstranit před případným podáním nové žádosti o udělení víza. Citované ustanovení je navíc třeba vykládat v tom směru, že cizinci musely být oznámeny nejen právní důvody neudělení víza, ale i konkrétní skutkové důvody a okolnosti, které vedly správní orgán k závěru, že je naplněn některý z důvodů pro neudělení víza (...).*“ Nárok na informaci o důvodech neudělení víza se analogicky uplatní i na informaci o výsledku nového posouzení důvodů neudělení víza, protože žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza je specifickým opravným prostředkem, na jehož základě správní orgán znovu posuzuje, zda byly naplněny důvody pro neudělení víza (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2013, č. j. 9 As 92/2013-41).
30. V tomto ohledu soud zásadní pochybení nenalezl. Lze dát sice za pravdu právnímu zástupci, že správní orgán I. st. do svého odůvodnění pouze shrnul obsah pohovorů, ohledně kterého poté učinil zamítavý závěr o účelovosti sňatku, aniž by popsal, jaké skutečnosti o tomto měly svědčit, nicméně žalovaný závěry správního orgánu I. st. dále konkretizoval, upřesnil a vztáhl k příslušným hodnotícím kritériím. Pokud právní zástupce namítá, že se k těmto nemohl vyjádřit pro neumožnění nahlédnutí do spisu, poté přehlíží, že z odůvodnění rozhodnutí žalovaného je patrný obsah podkladů i úvahy žalovaného, proto nic nebránilo žalobci uplatnit věcné námitky v rámci žaloby, aby se jimi soud zabýval.
31. Správní orgány vychází při posuzování žádosti o krátkodobé vízum ze skutečností sdělených žadatelem, která posuzují pomocí indikativních kritérií, která jsou jako výkladová hlediska definována v tzv. soft law. Lze poukázat na rozsudek zdejšího soudu č. j. 10 A 59/2022 – 43 ze dne 27. 4. 2023, který se též týkal žádosti o krátkodobé vízum a dle kterého: „*Ve sdělení COM (2014) 604 dále Evropská komise vysvětlila, že je třeba důsledně dodržovat zásadu, že volný*

pohyb je primární pravidlo, které lze omezit pouze v individuálních případech odůvodněných zneužitím. Proto je vyžadováno, aby se „vnitrostátní orgány vyšetřující zneužití v zásadě nezaměřovaly primárně na známky zneužití a nepoužívaly je na podporu svého původního podezření týkajícího se daného manželství. Naopak by orgány měly nejprve zvážit známky o tom, že zneužití neexistuje (jako je dlouhodobý vztah partnerů nebo vážné a dlouhodobé právní nebo finanční závazky či sdílení rodičovské odpovědnosti), které by podpořily závěr, že jde o skutečný pár, který požívá právo na volný pohyb a pobyt. Existenci známek zneužití by orgány ověřovaly, pouze pokud by zkoumání známek o tom, že zneužití neexistuje, nepotvrdilo skutečnou povahu zkoumaného manželství“ (důraz přidán Evropskou komisí).

32. Evropská komise za účelem zamezení vytváření zbytečných zátěží a překážek určila prostřednictvím Příručky pro účelové sňatky soubor indikativních kritérií, která poukazují na to, že je zneužití práv nepravděpodobné (pozitivní kritéria), anebo naopak nasvědčují tomu, že existuje možný úmysl zneužít práva přiznaná směrnici výlučně s cílem obejít vnitrostátní právní předpisy upravující přistěhovalectví (negativní kritéria). Mezi pozitivní indikativní kritéria patří to, že: manžel, který je státním příslušníkem třetí země, by bez problémů získal právo pobytu sám nebo již legálně pobýval v členském státě občana EU předtím; pár byl před sňatkem v dlouhodobém vztahu; pár měl společné bydliště/domácnost po dlouhou dobu; pár přijal vážný dlouhodobý právní nebo finanční závazek se společnou odpovědností (hypotéka na bydlení atd.). Naopak v rámci negativních indikativních kritérií lze zohlednit to, že: pár se před svatbou nikdy nesetkal; pár se neshoduje, pokud jde o jejich osobní údaje, o okolnosti jejich prvního setkání nebo důležité osobní informace, které se jich týkají; pár nemluví společným jazykem, kterému oba rozumí; důkaz o peněžní částce nebo daru předaných, aby došlo k uzavření sňatku (s výjimkou peněz nebo darů předaných jako věno v kulturách, kde je to běžnou praxí); v minulosti jednoho nebo obou manželů existuje důkaz o předchozích účelových sňatcích nebo jiných formách zneužití a podvodu, jejichž účelem bylo nabytí práva pobytu; rozvoj rodinného života pouze v době přijatého příkazu k vyhoštění; pár se rozvedl krátce potom, co dotyčný státní příslušník třetí země získal právo pobytu.
33. Je však třeba mít na paměti, že naplnění těchto indikativních kritérií automaticky nevede k závěru, že manželství je účelové, ale má správní orgán vést k tomu, aby sám podnikl další kroky, které by jeho podezření vyvrátily nebo potvrdily. Zjištěné skutečnosti je nutno posuzovat ve svém souhrnu a důkladně zhodnotit i ty, které svědčí ve prospěch řádného úmyslu manželů; v opačném případě správní orgán zatíží své rozhodnutí nepřezkoumatelností (srov. rozsudek NSS č. j. 7 Azs 326/2017-21 z 23. 11. 2017 či rozsudek NSS č. j. 2 Azs 355/2016-62 z 22. 2. 2017). Účelovost manželství je otázkou skutkovou, přičemž pokud se správnímu orgánu podaří na základě řádných skutkových zjištění jednoznačně prokázat, že výlučným účelem sňatku bylo získání výhodnějšího pobytového oprávnění a že manželé nemají a neměli úmysl vést společný manželský život, je možné uvažovat o účelovém manželství. Za skutkové prokázání účelovosti manželství je přitom plně odpovědný správní orgán (srov. rozsudky NSS č. j. 4 Azs 228/2015-40 z 9. 12. 2015 či č. j. 5 Azs 89/2015-30 z 29. 10. 2015). Rodinný příslušník občana EU je povinen pouze hodnověrně prokázat existenci rodinné vazby, nemusí však aktivně dokazovat skutečný záměr sledovaný uzavřením manželství (srov. opakovaně citovaný rozsudek č. j. 7 Azs 326/2017-21).
34. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017 - 96, „Za účelové sňatky lze označit sňatky uzavřené výlučně za účelem získání práva volného pohybu a pobytu podle směrnice, na které by jinak dotyčná osoba neměla nárok. V obecné rovině lze za indikativní faktory, které svědčí tomu, že žadatel o vízum neuzavřel manželství pouze za účelem obejít právních předpisů upravujících vstup a pobyt cizinců označit, např. to, že manžel, který je

státním příslušníkem třetí země, by bez problémů získal právo pobytu sám, nebo již legálně pobýval v členské státě občana EU předtím, pár byl před sňatkem v dlouhodobém vztahu, pár měl společné bydliště/domácnost po dlouhou dobu, pár přijal vážný dlouhodobý právní nebo finanční závazek se společnou odpovědností (hypotéka na bydlení atd.), manželství trvá dlouhou dobu. Žádné takové faktory v projednávané věci naplněny nebyly. Za podstatné faktory, které jsou-li dány, mohou naopak vést k závěru o účelovém manželství lze označit, např. to, že není udržováno manželské soužití; chybí společné přispívání k odpovědnostem vyplývajícím z manželství; manželé se neshodnou při informacích o průběhu seznámení; manželé nehovoří společným jazykem.“.

35. Žalovaný uvedl, že v nyní řešené věci bylo vycházeno ze sdělení Komise – Pokyny týkající se práva volného pohybu občanů EU a jejich rodin C/2023/1392, sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě č. COM (2014) 604 final, jehož přílohu tvoří Příručka pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU. Dále bylo přihlíženo k Prováděcímu rozhodnutí Komise C(2020) 395 final, kterým se mění rozhodnutí K(2010) 1620 v konečném znění, pokud jde o nahrazení Příručky pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech.
36. Soud v návaznosti na citovanou judikaturu ve shodě s rozsudkem zdejšího soudu č. j. 10 A 59/2022 – 43 konstatuje, že v případě rodinných příslušníků EU je prioritně potřeba nahlížet partnerský vztah optikou, že zde ke zneužití právních předpisů nedošlo, neboli pohlížet na vztah jako na „pravý“. Až teprve souhrn zásadních pochybností zkoumaných mj. za pomoci indikačních kritérií může vést správní orgány k závěru o tom, že dané manželství bylo uzavřeno účelově. Zmíněná indikativní kritéria se dělí na pozitivní a negativní. Pokud jde o pozitivní indikativní kritéria, jsou jimi např. dlouhodobost vztahu před sňatkem, možnosti cizince získat pobytové oprávnění bez sňatku či společný dlouhodobý závazek. Pokud jde o negativní indikativní kritéria, lze zmínit např. fakt, že se pár před svatbou nikdy nesetkal, předání finanční částky v souvislosti se svatbou, vysoká zadluženost manželů či dřívější účelová manželství.
37. Ve věci žalobce bylo hodnoceno kritérium, zda by *manžel, který je státním příslušníkem třetí země, by bez problémů získal právo pobytu sám nebo již legálně pobýval v členském státě občana EU předtím.*
38. Žalovaný v tomto ohledu hodnotil zejména socioekonomické poměry žalobce. Uvedl, že z pohovoru s manželkou vyplynulo, že ta neví, kolik její manžel vydělává. Z pohovorů provedených s manželem se také nepodařilo bližší informace k jeho příjmům získat. Žalovaný shrnul, že žalobce se po dokončení střední školy v roce 1996 začal věnovat farmaření, od roku 2000 hrál fotbal v Togu, kde pobýval do roku 2010. Poté se živil obchodem s pozemky, nicméně nebyly k tomu zjištěny žádné konkrétní informace, žalobce nic nedoložil. Žalovaný k tomu poukázal také na to, že manželka sdělila, že žalobce dokončil střední školu a poté pracoval s otcem v zemědělství. Bylo rovněž konstatováno, že žádný společný majetek manželé neměli. Žalovaný pak ještě dodal, že lze pochybovat o tvrzení žalobce, že dokončil střední školu v roce 1996, když mu v té době bylo 13 let. Žalovaný shrnul, že v případě žalobce zde je absence uspokojivého socioekonomického zázemí, žalobce by dle žalovaného s vysokou pravděpodobností vízum jako sám žadatel nezískal. Byl naopak motivován k uzavření účelového sňatku.

39. Soud se plně ztotožňuje s výsledným závěrem, že dané kritérium v případě žalobce svědčilo pro účelové uzavření manželství. Soud k tomu nicméně poukazuje na několik skutečností. Pokud žalobce neprokázal transparentně své majetkové poměry, je třeba mít za to, že neprokázal stabilní zázemí a patřičné socioekonomické poměry. Důkazní břemeno k majetkovým poměrům bylo na žalobci, nikoli na správním orgánu. K tvrzení žalovaného ohledně možného rozporu roku ukončení střední školy, soud dodává, že žalovaný nezjišťoval, jak jsou nastaveny vzdělávací schémata v Nigérii, nelze tedy bez dalšího vyloučit, že střední školu zde bylo v dané době možné dokončit ve 13 letech. Soud pak má rovněž za to, že správní orgány opomenuly část zmíněného kritéria, dle které se též hodnotí, zda manžel již *legálně pobýval v členském státě občana EU předtím*. Žalovaný se měl vyjádřit k tvrzení žalobce, že byl v roce 2018 navštívit manželku v Evropě, konkrétně ve Švýcarsku, kdy v rámci této návštěvy měli rovněž cestovat po ČR. Tento pobyt přitom nebyl žalovaným nijak rozporován. Pokud žalobce v roce 2018 získal schengenské vízum i bez uzavření sňatku, nelze bez dalšího konstatovat, že by pobytový titul do schengenského prostoru sám nezískal.
40. Jako další kritérium byla hodnocena dlouhodobost vztahu. K tomu žalovaný konstatoval, že se manželé shodli na tom, že se seznámili ve druhé polovině roku 2017 v Keni na safari, neshodli se však na detailech seznámení ani na tom, kdo jako první hovořil o manželství. Lišily se také výpovědi manželů o tom, jakou dobu spolu strávili před svatbou, nebyly prokázány manželkou zmiňované cesty do Afriky. Žalovaný shrnul, že z výpovědi manželů vyplynulo, že po několikátýdenní osobní známosti uzavřeli sňatek dne 9. 3. 2018. Dle žalovaného se manželé shodli na místě konání svatby, žalobce si však nepamatoval přesný den. Odlišně vypověděli, jaký byl důvod toho, proč na svatbu nepřicestoval nikdo z rodiny manželky, neshodli se ani ohledně dalšího popisu svatby (svědci, náklady). Společnou domácnost nesdíleli. Od roku 2019 do přijetí žádosti o vízum dne 6. 5. 2024 se manželé nesetkali, nebyly doloženy cesty manželky do Afriky.
41. Z uvedeného je patrné, že pro kritérium dlouhodobosti vztahu bylo hodnoceno trvání vztahu od seznámení do uzavření sňatku, tak i od uzavření sňatku do podání žádosti o vízum. Žalovaný zhodnotil vztah jako krátkodobý v obou ohledech, kdy rovněž poukázal na to, že se manželé po dobu téměř pěti let neviděli. Cesty manželky za žalobcem nebyly prokázány. Žalovaný pak v rámci tohoto kritéria poukázal na četné rozpory, které manželé zmínili ohledně jejich svatby, přičemž tyto rozpory jsou pro celou věc rovněž relevantní. Lze v každém případě uzavřít, že daný vztah nebyl dlouhodobý, pokud jde o časový úsek do sňatku. Co se týče období od roku 2019 do podání žádosti v roce 2024, pak v tomto ohledu by zde dlouhodobost být mohla, soud se nicméně přiklání k závěru žalovaného, že vztah nebyl ani v této době dostatečně intenzivní, neboť nebyl prokázán ani osobní kontakt mezi partnery v této době k čemuž lze dodat, že nebyly prokázány návštěvy manželky v Africe. Výše zmíněná návštěva podniknutá ze strany žalobce u manželky ve Švýcarsku a ČR proběhla již v roce 2018. Tedy manželé se skutečně nemuseli od roku 2019 do 2024 osobně vidět.
42. Třetím hodnotícím kritériem bylo vedení společné domácnosti. K tomu žalovaný uvedl, že tuto manželé nikdy nesdíleli, pouze tomu tak bylo krátkodobě v rámci jednotlivých návštěv, např. také pokud jde o měsíční návštěvu žalobce v roce 2018. Žalovaný i v této souvislosti zmínil, že se manželé naposledy osobně viděli v roce 2019. Dle žalovaného šlo v případě manželů spíše o krátkodobé společné trávení volného času např. během dovolené. Na místo vedení společné domácnosti se manželé podle žalovaného zaměřili na společný pobyt v ČR

či ve Švýcarsku, nic jim přitom nebránilo, aby alespoň po nějakou dobu žili společně v zemi původu žalobce. K tomu žalovaný dodal, že si je vědom toho, že nutně manželé ze dvou různých zemí mohou mít časové úseky, kdy spolu čas nesdílí, nicméně zde nebylo prokázáno sdílení společné domácnosti vůbec.

43. Ke sdílení společné domácnosti soud uvádí, že podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2020, č. j. 3 Azs 380/2019 – 53: *„sdílení společné domácnosti není v manželství právní povinností, a proto z její absence nelze vyvozovat závěr o účelovosti manželství. Z uvedeného tedy vyplývá, že absence společné domácnosti má pro posouzení úmyslu nevést společný manželský život minimální význam, a proto bez doplnění dalších významnějších skutkových zjištění nemůže vést k závěru, že manželství bylo uzavřeno účelově s cílem získat pobytové oprávnění.“* Přestože vedení společné domácnosti není stěžejní, je opět jistým kritériem pro posouzení případné účelovosti manželství. Soud se ztotožňuje s hodnocením žalovaného, že v případě manželů zde společná domácnost vedena nikdy nebyla, šlo spíše o krátkodobé návštěvy. Soud shodně s žalovaným také konstatuje, že v případě cizinců z různých zemí nelze nutně očekávat vedení společné domácnosti po dlouhou dobu, nicméně v daném případě zde šlo pouze o návštěvy. K tomu soud dodává, že v době návštěvy žalobce ve Švýcarsku měli sice dle jeho sdělení bydlet u žalobkyně v jejím domě, kdy poté měli krátce pobývat v ČR v její nemovitosti u Domažlic, později však měli být také v Praze, kde měla bydlet dle žalobce manželka u známých, zatímco on pobýval v hotelu. V hotelu pak společně pobývali i v Nigérii a Nairobi, z ničeho neplyne, že by měli kdykoli v minulosti sdílet, byť krátce, společnou domácnost.
44. Žalovaný v rámci dalšího kritéria zohlednil fakt, že manželé spolu neuzavřeli žádný právní či finanční závazek, v čemž rovněž správně nalezl další indicii ro účelovost. Toto kritérium dle soudu nelze přeceňovat, neboť oním závazkem by mohla být např. půjčka či hypotéka, kterou jistě nelze po žadatelích nutně požadovat, je nicméně pravdou, že pokud by vztah manželů měl být skutečně myšlen vážně, manželé by při pohovorech měli být schopni zmínit nějakou společnou vizi i pokud se týká financí či jiných závazků.
45. Vedle výše zmíněných rozporů týkajících se uzavření sňatku pak žalovaný dále doplnil ještě četné další, kdy konkrétně žalobce nebyl schopen si v roce 2024 vzpomenout ani na základní údaje o manželce, např. uvést její věk. Neznal rovněž např. její lékařskou diagnózu, ač také zmínil, že je nemocná. Manželka si pak např. nevzpomněla na osoby účastnící se svatby. Dle žalovaného obsah výpovědi dokládá pouze povrchní vzájemnou znalost manželů. Dále žalovaný poukázal na nevěrohodně prezentované bytové poměry manželky v ČR, jak bude dále popsáno v rámci námitky ohledně pobytové kontroly.
46. Soud se i v tomto bodě s hodnocením žalovaného ztotožňuje. Z pohovoru vedeného s žalobcem v roce 2024 plyne, že nebyl schopen uvést žádné osobní informace týkající se manželky, přitom trval-li by vztah od roku 2018, pak by naopak znalost manželky měla být jistě lepší než v roce 2019, kdy se manželé stále znali stále spíše krátce.
47. Žalovaný dále uvedl, že manželé neměli žádný společný komunikační jazyk. Dle soudu lze toto kritérium hodnotit spíše podpůrně, manželé uvedli, že používají překladač, případně jim může překládat dcera manželky. Manželka umí trochu anglicky a komunikace nemusí být nijak snadná, ale s takovým problémem se potýká i celá řada jiných vztahů, kdy s přihlédnutím k technologickým možnostem dnes lze takové bariéry překlenout. Na druhou stranu manželka žalobce sdělila, že má podmínku, že aby mohl žalobce v ČR

pracovat, musí se naučit česky, sama tak popsala, v čem také spočívají úskalí jazykové bariéry i ve vztahu k případnému soužití manželů v ČR.

48. K námitce ohledně pobytové kontroly soud uvádí, že tato byla provedena Ředitelstvím služby cizinecké policie na žádost správního orgánu I. st., přičemž proběhla dne 6. 6. 2024 na adrese ve X. Dle soudu nemusí překvapení majitelky nemovitosti nutně indikovat nevěrohodnost či nemožnost pobytu, neboť majitelka nemusela ke dni pobytové kontroly být manželkou žalobce kontaktována a nemusela tak znát její plány. Z vyjádření majitelky domu pak vyplynulo, že manželku žalobce zná, tedy příběh nebyl zcela smyšlený. Soud neshledal provedení prohlídky jako nedůvodné či rozporné. Co se týče pobytu v ČR, pak žalobce ani manželka neuvedli nic o tom, že by měli v plánu bydlet právě na adrese ve X, manželka pouze sdělila, že by to mělo být u jejích známých, což mohl být tedy i někdo jiný. Z tohoto důvodu soud nepovažuje na rozdíl od žalovaného výsledek prohlídky bez dalšího za takový, aby byl v neprospěch žalobkyně, neboť pokud žalovaný chtěl hodnotit pravdivost sdělení, že budou na tomto místě manželé bydlet, pak takové sdělení nebylo nikdy uvedeno. Závěry z prohlídky tak lze použít pouze jako doplňující ve smyslu, že ze strany manželů nebyly prezentovány konkrétní plány. Žalovaný ostatně výstup z pobytové kontroly v rámci svých závěrů nepoužil, pouze poukázal na to, že bytové poměry manželky v ČR nebyly uspokojivě vyřešeny a nebyly jí především srozumitelně a konzistentně komunikovány. K námitce, že měl být právní zástupce vyrozuměn o případných úkonech prováděných při prohlídce, lze opět připomenout neformálnost řízení, zároveň pak soud též dodává, že v případě, že by právní zástupce byl dopředu uvědomen o kontrole jako takové, pak by již nebylo možné ji řádně plnohodnotně provést, neboť by postrádala moment autenticity. Žalovaný tka nebyl povinen
49. Závěr o účelovosti manželství tak byl prokázán v dostatečném rozsahu, kdy žalovaný doplnil další podrobnosti nad rámec správního orgánu I. st. Soud se ztotožňuje s žalovaným, že vztah žalobce s jeho manželkou nenaplnil zmíněná pozitivní indikativní kritéria, naopak byla naplněna kritéria negativní.
50. Soud pak ještě dodává, že pro účelovost manželství lze doplnit, jak žalovaný rovněž zmínil, ještě poměrně zásadní věkový rozdíl manželů (téměř 40 let) v kontextu nedostatečné osobní znalosti obou manželů i po 6 letech od sňatku. I kdyby manželka žalobce navštěvovala v Africe, jak poukázal žalovaný, nebyly tyto kontakty od roku 2019 dále prokázány. Pro účelovost pak svědčí dále fakt, že manželka v roce 2024 sdělila, že v ČR vyhlédla byt, který by mola opatřit za účelem společného pobytu, avšak pouze v případě vyhovění žádosti. Dle soudu přesahuje plánovaný maximálně 90 dnů trvající pobyt takovou úvahu, neboli nedává smysl pořizovat byt za účelem pouze takto krátkého pobytu. Manželka pak rovněž dodala, že si chce manžel v ČR hledat práci, kdy jako podmínku uvedla, že se předtím naučí česky. Žalobce se však česky ani do roku 2024 nenaučil a nebylo objasněno, na základě jakého titulu by chtěl v ČR pracovat. Jsou zde tedy nejasnosti nejen ohledně účelovosti sňatku, ale žalobce je nevěrohodný i pokud jde o to, že by opět po ukončení pobytu skutečně vycestoval do země původu.
51. Žalobce dále namítl, že právní zástupce obdržel neformální cestou, e-mailem, od správního orgánu I. stupně požadavek na zaslání dalších doprovodných dokumentů. Tento požadavek však nebyl doručen právnímu zástupci do datové schránky, neobsahoval odkaz na žádnou právní úpravu, na základě které by byl žalobce povinen uведенé dokumenty poskytovat správnímu orgánu. Správní orgán I. stupně neuvedl, na základě čeho dokumenty požadoval a jeho výzva ani neměla žádnou zákonem předpokládanou formu. Žalovaný poukázal na

neformálnost vízového řízení a na skutečnost, že zastupitelský úřad nemá v přijímací zemi vrchnostenské postavení, proto nemůže ani účastníkům nic nařizovat. Emailová komunikace byla vedena s žalobcem i právním zástupcem.

52. K této námitce soud znovu poukazuje na v úvodu odůvodnění citovaný rozsudek a neformálnost řízení ve věci krátkodobého víza v obou jeho stupních. Žalobcem namítané dokumenty, které správní orgán podle žalobce požadoval, byly například doklad o komunikaci manželů od seznámení ke dni výzvy k doložení dokumentů, doklad o cestách manželky do Nigérie, fotografie dokumentující vztah. Jednalo se tedy o dokumenty, které mohly významně svědčit ve prospěch žalobce, pokud by jimi byl vztah podpůrně doložen. Soudu je z jeho činnosti známo, že takové dokumenty, např. fotografie, jsou ze strany žadatelů často poskytovány i bez výzvy právě za účelem prokázání pevnosti či stálosti vztahu. Obdobné je to i ohledně dalších požadovaných dokumentů (doklady o cestách manžela, který o vízum nežádá, komunikace manželů přes sociální sítě atd.). Požadavek správního orgánu I. st. proto nebyl v tomto ohledu nijak neoprávněný ani nebyl zamýšlen v neprospěch žalobce, nýbrž mu mohl naopak pomoci prokázat, že se nejednalo o účelové manželství. Žalobce není samozřejmě nucen správnímu orgánu uvedené osobní informace dokladovat, nicméně ty mohou být silným podpůrným argumentem proti závěru o účelovosti manželství. Pokud by doložil komunikaci manželů, cesty manželky, fotografie či avizovanou snahu učit se český jazyk, správní orgány by tyto skutečnosti mohly zohlednit jako doklady o tom, že vztah dále pokračoval a vyvíjel se. Žalobce naproti tomu, jak soud již uvedl, předložil správnímu orgánu pouze téměř prázdnou žádost, ke svému vztahu ani jiným skutečnostem nedoložil ničeho vyjma oddacího listu a letenek na plánovanou cestu v roce 2024.
53. V rozsudku č. j. 7 Azs 342/2024 – 25, ze dne 30. 5. 2025, Nejvyšší správní soud odkázal na judikaturu SDEU a uvedl: „jak vyplývá mimo jiné též z rozsudku SDEU ve věci *Koushkaki*, body 71 a 72, je to žadatel, kdo má dostatečně doložit podklady, aby mohlo být jeho žádosti vyhověno: „*Dále je důležité zdůraznit, že na základě čl. 14 odst. 1 písm. d) vízového kodexu musí žadatel při podání žádosti o udělení jednotného víza předložit informace, které umožňují posoudit jeho záměr opustit území členských států před skončením platnosti víza, o něž žádá. Z toho vyplývá, že je na žadateli o vízum, aby předložil informace, jejichž věrohodnost musí být doložena relevantními a spolehlivými doklady, jimiž lze rozptýlit pochybnosti, pokud jde o jeho úmysl opustit území členských států před skončením platnosti víza, o které žádá, jež může vzbuzovat mimo jiné celková situace v zemi jeho bydliště nebo existence obecně známých migračních toků mezi touto zemí a členskými státy.*“ Je tedy na žadateli, aby správnímu orgánu předložil důvěryhodné informace, kdy citovaná pasáž pojednává zejména o věrohodnosti ve vztahu k tomu, že cizinec opět vycestuje do země původu, nicméně v případě žalobce lze do jisté míry podobně uvažovat i ohledně doložení skutečností týkajících se manželství. Nelze hovořit o povinnosti žalobce cokoli v tomto směru dodat, neboť naopak správní orgán má prokázat případnou účelovost sňatku. Jsou-li zde však pochybnosti, má soud za to, že tyto mohou být převáženy právě například doložením dokumentů osobní povahy, které potvrdí trvání vztahu. Zároveň soud dodává, že v případě žalobce bylo na místě i hodnocení otázky, zda se opět vrátí do Nigérie po skončení víza, proto zde je souvislost s citovanou pasáží i v tomto směru. Správní orgány vzhledem k tomu, že shledal vztahy jako účelový, se blíže skutečností, zda by žalobce opět vycestoval, nezabývaly, nicméně pokud žalobce uzavřel manželství s cílem obejít pobytové předpisy, lze úmysl se do vlasti po skončení platnosti víza vrátit zpochybnit, přičemž chtěl-li žalobce vyvrátit i takové podezření, mohl tak rovněž učinit přesvědčivým vysvětlením, kdy např. mohl doložit doklady ke své výdělečné činnosti.

54. Co se týče námitky, že mělo být postupováno podle správního řádu ohledně doručování, soud uvádí, že v rozsudku ze dne 14. 10. 2024, č. j. 5 Azs 46/2024 - 41, Nejvyšší správní soud uvedl, že: „z § 177 odst. 2 správního řádu je pak zřejmé, že v případě, že správní orgán provádí úkony, na které se nevztahují část druhá a třetí správního řádu, postupuje správní orgán podle části čtvrté téhož zákona. Ve všech řízeních vyjmenovaných v § 168 zákona o pobytu cizinců se proto bude postupovat podle části čtvrté správního řádu. Jak konstatoval NSS v rozsudku č. j. 4 Azs 124/2023-35, ze zařazení do části čtvrté správního řádu vyplývá, že postupy uvedené v § 168 zákona o pobytu cizinců nejsou považovány za formální správní řízení ve smyslu § 9 správního řádu.“ V již citovaném rozsudku č. j. 1 Azs 298/2024 – 68 pak NSS dodal, že: „V části čtvrté správního řádu se dále nachází § 154, dle kterého „jestliže správní orgán vydává vyjádření, osvědčení, provádí ověření nebo činí sdělení, která se týkají dotčených osob, postupuje podle ustanovení této části, podle ustanovení části první, obdobně podle těchto ustanovení části druhé: § 10 až § 16, § 19 až § 26, § 29 až § 31, § 33 až § 35, § 37, § 40, § 62, § 63, a obdobně podle těchto ustanovení části třetí: § 134, § 137 a § 142 odst. 1 a 2; přiměřeně použije i další ustanovení tohoto zákona, pokud jsou přitom potřebná.“
55. Dle zdejšího soudu lze přiměřeně argumentovat i ve vztahu k doručování. Právní úprava uvedená v § 168 zákona o pobytu cizinců výslovně vylučuje použití ustanovení spadající do části druhé a třetí správního řádu, zde i postup ohledně doručování. V nyní řešené věci soud pak vnímá spíše jako projev vstřícnosti, že byl žalobce prostřednictvím právního zástupce i přímo, buď emailovou cestou, vyzván, ať doloží více podrobností ke své žádosti. Soud dodává, že ve správním spise je obsažena emailová komunikace ze dne 16. 5. 2024 a 17. 5. 2024, a to jak s právním zástupcem, tak žalobcem.
56. Žalobce konečně namítl, že nemohl být k pohovoru předvoláván prostřednictvím advokáta, protože v případě, že žadatel je povinen v řízení něco osobně vykonat, je třeba předvolánku podle § 34 odst. 2 správního řádu zaslat přímo i žadateli, což učiněno nebylo. Žalovaný k tomu opět poukázal na postavení zastupitelského úřadu v teritoriu jiné svrchované země s tím, že tento nemůže formálně předvolávat k výslechu. I proto dle žalovaného je používán ve vízovém kodexu termín pohovor. Je na žadateli, zda se rozhodne součinnost poskytnout. Nejsou zde žádné donucovací prostředky. V daném případě byl o pohovoru vyrozuměn žalobce i právní zástupce, žalobce se však rozhodl se pohovoru nezúčastnit. Tato komunikace byla právnímu zástupci i žalobci zaslána dne 4. 6. 2024.
57. K tomu soud uvádí, že se ztotožňuje s žalovaným v již několikrát zmíněné argumentaci ohledně neformálnosti řízení, kdy žalovaný vysvětlil i fakt, z jakého důvodu mělo jít v dané věci o pohovor, kde je účast účastníka řízení dobrovolná, nikoli výslech, přičemž soud ve správním spise našel zmiňovanou (emailovou) komunikaci s právním zástupcem i s žalobcem z uváděného dne 4. 6. 2024. Z ničeho však neplyne, že by se žalobce měl v úmyslu pohovoru zúčastnit. Lze dodat, že správní spis obsahuje ještě mj. záznam z pohovoru ze dne 6. 5. 2024, tedy nedávné doby od června 2024, v rámci kterého byla prokázána žalobcova nevěrohodnost, pokud jde o úmysl uzavření sňatku. Ani další pohovor by na tom nemohl dle soudu nic změnit, neboť žalobce prokázal zásadní neznalosti, jež byly výše popsány.
58. Ze shora uvedených důvodů soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
59. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce ve věci úspěch neměl a žalovanému žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Pokud svým významem kasační stížnost podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 25. 11. 2025

Mgr. Kamil Tojner, v. r.

soudce